

Transformatie Overleg Westpoort / Haven-Stad

Georganiseerd door OV Westpoort en Gemeente
Amsterdam

21 november 2024

Locatie CTPark in Amsterdam Westpoort

Opening door Renée Schoonbeek (Arcadis) moderator

Het Transformatie Overleg wordt tweemaal per jaar gezamenlijk georganiseerd door de Ondernemers Vereniging Westpoort en de gemeente Amsterdam om de verschillende veranderprocessen in dit gebied in hun samenhang te bespreken. Deelname staat open voor alle Westpoortondernemers. Deze keer staan de Energietransitie en de Netcongestie centraal, waarvoor wij wethouder Duurzaamheid van de gemeente Amsterdam als gast verwelkomen. Ook komen vertegenwoordigers van Liander en van bedrijven met een afgetekend energiebelang aan het woord. Het zal in deze meeting draaien om het samenbrengen van vraag en aanbod; om congestieproblemen het hoofd te bieden en om efficiënt om te gaan met de beschikbare ruimte op het net voor bedrijvigheid.

Welkomstwoord Marcel La Rose, voorzitter OV Westpoort

Dit is het tweede Transformatie Overleg van 2024, bedoeld om in nauw overleg met gemeente Amsterdam de diverse ingrijpende veranderingsprocessen in Westpoort te monitoren: de omslag naar een Circulaire Economie; de gevolgen van de Energietransitie; de intrede van woningbouw en functiemenging. Op het vorige overleg was er bijzondere aandacht voor Circulariteit. Nu hebben wij het over Energieschaarste, maar dit alles steeds in het kader van het grotere veranderproces van Westpoort. Voor onze vereniging zijn vooral het behoud van voldoende ruimte voor bedrijven in de toekomst en aandacht voor de belangen van zittende ondernemers van belang. Counterpart van La Rose zijn Martijn Overmulder, bij de gemeente verantwoordelijk voor ontwikkeling van de werkgebieden en Lubbert Hakvoort, projectleider van het programma Haven-Stad.

De werkgebieden, stand van zaken: Martijn Overmulder, gemeente Amsterdam

De schaarste aan ruimte heeft de grootst mogelijke aandacht van de gemeente, bij de opgave om alle maatschappelijke functies een plek te geven in een sterk groeiende stad. De gemeente heeft ook beperkt ruimte in reserve om bedrijven die uit de Haven-Stad ontwikkelgebieden willen of moeten verhuizen te accommoderen. Verdichting is ook op de werkgebieden onontkoombaar en hiermee wordt momenteel in Westpoort al concreet geëxperimenteerd, met concepten van gestapelde werkfuncties.

Haven-Stad, stand van zaken: Arjan Klok, hoofdstedenbouwkundige

Namens het projectbureau Haven-Stad geeft Arjan Klok, hoofdstedenbouwkundige van de gemeente, een stand van zaken. In het oog springt de herontwikkeling van het gebied rond station Sloterdijk, het Stationskwartier. Dat krijgt al volop een grootstedelijke aanblik. Er is intussen een basisschool geopend voor de nieuwe bewoners. Ook voor een aantal andere deelgebieden nabij Station Sloterdijk is concrete verandering aanstaande. De ontwikkeling van Haven-Stad is een gefaseerd programma van zeer lange adem, met een tijdshorizon tot voorbij 2050.

Naar een duurzame stad: Dirk de Jager, Wethouder Duurzaamheid gemeente Amsterdam

Wethouder de Jager spreekt zijn waardering uit voor de initiatieven van de Ondernemersvereniging Westpoort en het intensieve overleg dat met de gemeente wordt gevoerd om knelpunten uit de weg te ruimen. Het is duidelijk zichtbaar dat de gemeente langzaam met woningbouw en voorzieningen ook in Westpoort oprukt. Dat is voor de stad een continu historisch proces.

Steeds is daarbij de vraag: wat voor soort bedrijfsleven willen wij perse behouden? Vooral met het oog op de Energievraag. En welke zekerheden zijn daarvoor bij het bedrijfsleven van belang? De veranderingen gaan gepaard met hoge investeringen. De Gemeente en het bedrijfsleven moeten elkaar daarbij vinden. Daar helpen overleggen als dit erg bij.

De gemeente monitort steeds wat daarvoor nodig is, door knelpunten weg te halen en het belang van subsidies te onderzoeken. En door het vraagstuk van de netcongestie zeer serieus te nemen.

Energieschaarste en netcongestie: Casper van Raaij, Gebiedsregisseur, en Geert Wijnen, Regiomanager Amsterdam van Liander

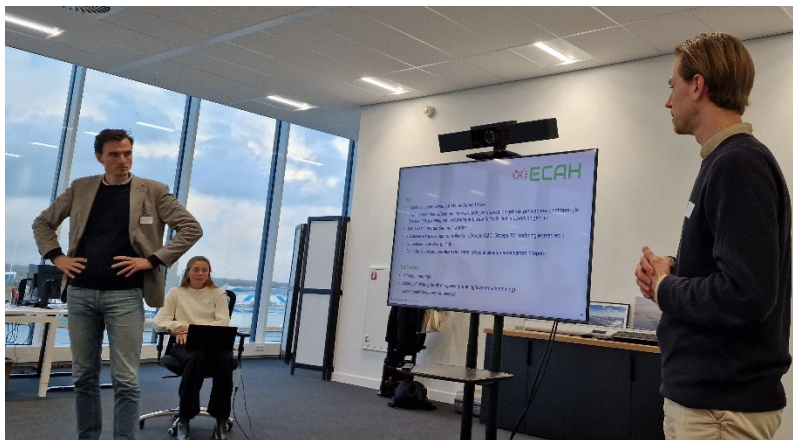
Liander, Tennet en de gemeente werken nauw samen om in de toekomstige behoefte aan energie te voorzien. Tennet beheert het hoogspanningsnet. Liander is onderdeel van Alliander en verantwoordelijk voor de stroomdistributie naar de gebruikers via het middenspanningsnet. Om aan de toekomstige vraag te voldoen zijn miljardeninvesteringen nodig in de lokale distributiesystemen, met name transformatiehuizen en bekabeling. De Hemweg in Westpoort is het grootste onderstation in dit werkgebied van Liander.

Netcongestie heeft zich voor het eerst voorgedaan in 2018 in het oosten van het land, vanwege de opkomst van zonnepanelen. Intussen zit nagenoeg heel Nederland op slot. Dit wordt versterkt door de woningbouw. De energie-uitbreiding loopt daar niet mee in de pas. Ook eerder afspraken voor gebruik door ondernemers loopt nog niet in de pas met de gebruikswensen. Er is niet genoeg ruimte voor de bouw van nieuwe stations.

En tenslotte: door de insiders wordt het elektriciteitsnet een museum genoemd. Het is sterk verouderd. Nu wordt nagegaan hoe assets/systemen zwaarder kunnen worden belast, oftewel: hoe het bestaande systeem kan worden 'uitgeknepen'.

Voor Liander is voor leveringszekerheid van belang:

- In hoeverre de klanten flexibel kunnen zijn
- Welke afspraken er met consumenten gemaakt kunnen worden

ECAH

Een programma voor flexibele lokale consumptieoplossingen is de Energie Coöperatie Amsterdamse Haven (ECAH), waarin Liander partner is, samen met Port of Amsterdam. Het doel: vermogen slim verdelen. In de huidige situatie heeft Liander in situatie van schaarste het recht om energie terug te claimen als meer wordt verbruikt dan contractueel is afgesproken zelfs als op andere tijden minder wordt verbruikt dan is overeengekomen. In dat geval, stuurt Liander een vooraankondiging, een zogenaamde 'afroep'. Voor ondernemers die die risico willen verkleinen of vermijden zijn straks groepsovereenkomsten mogelijk voor clusters van bedrijven. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het gegeven dat het verbruiksprofiel niet voor elk bedrijf gelijk is. Opgetelde piekvermogens kunnen boven de maximale capaciteit van een station uitkomen. Als dat dreigt kan een klant nu door Liander gebeld worden met het verzoek om morgen het stroomgebruik te beperken. Een groep samenwerkende bedrijven kan dan als collectief maatregelen nemen. Zij kunnen in overleg het gebruik beperken; een

gemeenschappelijke batterij leegtrekken; of een generator inzetten. Het uiteindelijke doel is dat door deelname aan het collectief, je als individueel bedrijf niet achteruitgaat op de stroomlevering. Het ECAH vormt een unieke pilot. Deze wijze van aanpak wordt voor het eerste als zodanig in de Amsterdamse haven toegepast.

Als deelnemend bedrijf kun je op het Dashboard zien wat de pieken van de burens zijn, en daar op anticiperen. Er zijn dus alternatieven, helaas weten te weinig klanten wat er aan maatregelen beschikbaar is.

In de praktijk heeft nog nooit een daadwerkelijke afroep plaatsgevonden maar de kans dat dit in de toekomst wel gaat gebeuren is heel groot, zeker omdat de vraag naar energie alleen maar blijft groeien en het aanbod steeds verder achterblijft bij de toekomstige groei.

Stadslogistieke hub met gedeelde voorzieningen: door Bert Hesselink, Group Client Director CTPark

CTPark voorziet de zakelijke markt van duurzame opslagruimte, en als gebouweigenaar ziet het zichzelf vooral als gebiedsontwikkelaar met een belang gericht op de lange termijn. In dat kader deelt CTPark een ambitie met de gemeente. Het bedrijf investeert sterk in duurzaamheid en omgevingskwaliteit. Het draagt met haar functie vlakbij de stad bij aan een efficiënte en duurzame invulling van de last-mile distributie die zo cruciaal is voor een goed functionerende stad.

Units worden in de markt gezet vanaf 2.500 m². Er zijn 200 loading docks beschikbaar, verdeeld over een aantal bouwlagen. Opvallend is dat voor veel geïnteresseerde klanten de eerste vraag is, de beschikbaarheid van stroom. Dit natuurlijk in verband met de elektrificatie van het zakelijke vervoer in de stad.

CTPark komt daaraan ruimschoots tegemoet. De grootschaligheid van het project is daarbij van voordeel. CTPark heeft een eigen energieproductie van 5 gigawatt vermogen per jaar, via zonnepanelen en windturbines. Dat vermogen is beschikbaar voor de huurders, maar kan ook in overleg met de burens worden benut.

Opmerking vanuit Ondernemersvereniging Westpoort: In de woon-werk functiemenging in de transformatiegebieden blijkt steeds weer dat het inpassen van logistieke functies op bezwaren stuit. De functies met hoge vervoersbewegingen zijn daar niet goed in te passen. Daar zou CTPark een ontlastende rol in kunnen vervullen.

Vraag van de gemeente: Kan CTPark een partner zijn in het oplossen van logistieke problemen in de transformatiegebieden? Bijvoorbeeld met kleinschalige medium-vestigingen in deze gemengde woon-werkwijken.

CTPark geeft aan graag open te staan voor nader overleg hierover.

Samenbrengen van vraag en aanbod: vraaggesprek met drie belanghebbenden:

Meis de Jongh, Community Manager ECAH
Robert Jan Feijen, directeur SilverFalcon Data Center
Jaap Komen, SVP VTTI-NL

VTTI slaat fossiele brandstoffen op in tanks. Het bedrijf staat in Westpoort aan de vooravond van een omslag. Het bedrijf treft voorbereidingen voor zeer grote investering voor een raffinaderij van biobrandstof uit voedingsvetten en oliën en opslag van deze biobrandstof waaraan bestaande tanks moeten worden aangepast. Hiermee wordt afscheid genomen van fossiele brandstof en zal de markt in de toekomst duurzaam bediend kunnen worden. Voor deze productie is 6 megawatt nodig, ook beschikbaar. Het bedrijf ziet ruimte voor samenwerking met de omgeving op energiegebied. Jaap Komen is goed bekend met de situatie in veel havens. Het valt hem op dat de Amsterdamse haven op diverse fronten voorloopt, maar dat dat niet breed bekend is. Een gemiddelde Amsterdammer heeft ook geen idee wat de haven te bieden heeft. Het ontbreekt volgens hem aan betrokkenheid, waar er ruimte tot trots en waardering zou kunnen zijn.

SilverFalcon werkt aan een nieuw Datacenter in Westpoort. De stormachtige groei van vraag naar Cloudservices maakt dit tot een vitale functie in de gemeenschap. Een datacenter kent geen pieken en dalen in stroomgebruik en draait 24/7. Een permanente energievoorziening is vereist om klanten maximale betrouwbaarheid te kunnen garanderen.

Robert Jan Feijen maakt er geen geheim van dat zijn datacenter een behoefte van 600 megawatt heeft. Daartegenover staat dat er ook energie in de vorm van warmte kan worden afgegeven. Er is een capaciteitsreserve van 6% per jaar om onzekerheden te kunnen opvangen. Over een dergelijk groot vermogen is dit percentage natuurlijk een aanzienlijke hoeveelheid stroom. SilverFalcon staat open voor een gesprek over wat daarmee gedaan kan worden.

Meis de Jongh geeft aan dat het experiment van ECAH tot nu toe erg hoopgevend verloopt. Er is wel ruimte voor nog veel meer groei van deelnemers in deze coöperatie, waarvoor zij daarom een krachtige oproep doet aan potentieel geïnteresseerde bedrijven om zich te melden.

De conclusie van deze partijen is dat er sprake is van drie belangrijke aspecten in de energietransitie en in het beheersbaar houden van de netcongestie:

- **Zekerheid:** bedrijven willen geen onverbruikte energie opgeven tenzij de zekerheid hebben dat de energie beschikbaar is op het moment dat ze het wel nodig hebben
- **Tijd:** bedrijven willen weten wanneer schaarste en congestie worden opgeheven en ruimte ontstaat op het net zodat zij investeringsbeslissingen kunnen nemen
- **Vertrouwen:** Technisch is alles mogelijk, maar dat valt of staat met vertrouwen dat afspraken (kunnen) worden nagekomen en dat iedereen elkaar aan gemaakte afspraken kan houden.

Het is niet altijd helder door wie deze gewenste duidelijkheid en vereiste zekerheid gegeven moet worden, wordt door de aanwezigen opgemerkt.

Wethouder De Jager geeft in zijn slotwoord aan dat de gemeente daarin bereid is haar verantwoordelijkheid te nemen. De Wethouder zal op korte termijn een vervolg geven aan dit overleg en grote energieverbruikers in Westpoort uitnodigen voor een vervolgesprek.

Sluiting

In de rondvraag wordt nog het vraagstuk van de vele duurzaamheids- en energie initiatieven genoemd. Bedrijven hebben signalen afgegeven dat zij graag meer coördinatie willen van programma's en de inzet van budgetten. Ook dit zal punt van aandacht blijven. Ten eerste met het maken van de een goede inventarisatie van programma's die door de verschillende overheden (Rijk/Provincie/gemeente) worden aangeboden.

